

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 1000/15</i>
------------------	------------------------

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **18 lutego 2016 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Barbara Gonera
	Sędziowie:	SSA Alicja Podczaska (spr.) del. SSO Elżbieta Selwa
	Protokolant	st.sekr.sądowy Maria Piekielek

po rozpoznaniu w dniu **18 lutego 2016 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **R. J. reprezentowanego przez opiekuna prawnego E. G.**

przeciwko **Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego**

o rentę rodzinną

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **4 września 2015 r.** sygn. akt **IV U 936/15**

o d d a l a apelację.

UZASADNIENIE

Decyzją z 30.04.2015 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił R. J. prawa do renty rodzinnej rolniczej na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, po zmarłym w dniu 30.01.1977 r. J. J. (1) z uwagi na to, że zmarły nie podlegał ubezpieczeniu emerytalno – rentowemu, a także nie spełniał warunków wymaganych do przyznania mu emerytury czy renty rolniczej z tytułu ubezpieczenia.

Od powyższej decyzji w dniu 10.06.2015 r. odwołanie złożyła opiekun całkowicie ubezwłasnowolnionego R. E. G., wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie prawa do renty rodzinnej rolniczej od dnia 3 kwietnia 2015r. ewentualnie o uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez organ rentowy. Zdaniem skarżącego zmarły J. J. (1), ojciec odwołującego, miał poważne problemy zdrowotne związane z chorobą nowotworową żołądka. Został poddany zabiegowi operacyjnemu żołądka w szpitalu w K. . Na tej podstawie skarżący twierdzi, że można uznać, że był on całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym w którym pracował od 16 roku życia, nie pozostając w zatrudnieniu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji stwierdzając, że zmarły J. J. (1) w chwili śmierci nie był ani osobą ubezpieczoną, ani nie posiadał ustalonego prawa do renty rolniczej lub emerytury z ubezpieczenia społecznego rolników. Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny:

W dniu 3 kwietnia 2015 r. R. J. złożył wniosek o rentę rodzinną z ubezpieczenia społecznego rolników. Wniosek dotyczył przyznania renty rodzinnej po zmarłym w dniu 30.01.1977 r. ojcu J. J. (1), który pracował w gospodarstwie rolnym od ukończenia 16 roku życia do czasu, kiedy zachorował na raka trzustki. Przed śmiercią nie był nigdzie ubezpieczony, nie pobierał świadczenia rentowego, a także nie złożył wniosku o przekazanie gospodarstwa rolnego na rzecz Skarbu Państwa. J. J. (1) był właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni 1,19 ha przeliczeniowego na terenie gminy Ż.. Obecnie właścicielem tego gospodarstwa jest R. J., który jest całkowicie ubezwłasnowolniony. Jego prawnym opiekunem jest jego siostra E. G. .

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny, jako bezsporny.

W ocenie prawnej sprawy zawartej w uzasadnieniu wyroku Sąd odwołał się do treści art. 29 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 1991 r., Nr 7 poz. 24 z późn. zm.), w którym wskazano, że renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny zmarłego :

1. emeryta lub rencisty mającego ustalone prawo do emerytury albo renty rolniczej z ubezpieczenia;
2. ubezpieczonego, który w chwili śmierci spełniał warunki do uzyskania emerytury rolniczej lub renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy; przyjmuje się, że był on całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym.

Sąd ocenił, że rolnicza renta rodzinna, podobnie jak renta rodzinna uregulowana w ustawie emerytalnej, jest świadczeniem pochodnym i alimentacyjnym. Właściwości te znajdują wyraz w ustawowych przesłankach tej renty. Punktem odniesienia dla przesłanek określonych w przepisie art. 29 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników jest data śmierci ubezpieczonego.

W rezultacie, miarodajny dla badania spełnienia przesłanek do przyznania renty rodzinnej jest stan prawny obowiązujący w dacie śmierci ubezpieczonego.

W pierwszej kolejności zatem Sąd zbadał, czy zmarły J. J. (1) spełniał przesłanki do przyznania renty na dzień 30.01.1977 r., według przepisów obowiązujących w tej dacie tj. zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o przekazywaniu gospodarstw rolnych na własność Skarbu Państwa za rentę i spłaty pieniężne (Dz. U. Nr 21 poz. 118). Ustawa ta obowiązywała do 30.06.1982 r. Zgodnie z tą ustawą, właściciel gospodarstwa rolnego, zwany w ustawie rolnikiem, mógł przekazać na własność Skarbu Państwa nieruchomości wchodzącą w skład tego gospodarstwa w zamian za rentę lub spłaty pieniężne (art. 1). Państwo na wniosek rolnika przejmowało na własność gospodarstwo rolne za rentę, jeżeli rolnik przekazał wszystkie nieruchomości wchodzące w skład tego gospodarstwa, obejmujące co najmniej 2 ha gruntów rolnych i leśnych, a ponadto gdy rolnik osiągnął wiek 65 lat dla mężczyzn lub został zaliczony do jednej z grup inwalidów, w myśl przepisów o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (art. 9 ust.1). Renta w zamian za gospodarstwo rolne przysługiwała także rolnikowi, który osiągnął wiek wymagany do renty lub stał się inwalidą, po przekazaniu gospodarstwa odpowiadającego warunkom określonym w art. 9 ust. 1 za spłaty pieniężne i jeżeli spłat tych dokonał (art. 10). Z kolei renta rodzinna przysługiwała po

rolniku, który w chwili śmierci miał ustalone prawo do renty za gospodarstwo rolne (art. 19 ust. 1). Prawo do renty rodzinnej na gruncie obowiązujących wówczas przepisów było zatem ściśle uzależnione od prawa do renty z tytułu przekazania gospodarstwa rolnego na rzecz Skarbu Państwa. W dacie śmierci ojca wnioskodawcy nie istniał system ubezpieczeń społecznych obejmujący rolników w dzisiejszym kształcie, a jego namiastkę stanowiła właśnie instytucja renty przyznawanej w zamian za ziemię przekazaną na własność Skarbu Państwa.

Sąd, w oparciu o poczynione ustalenia faktyczne, stwierdził, że gospodarstwo rolne, którego właścicielem był J. J. (1) nigdy nie zostało przekazane Skarbowi Państwa, a zmarły nigdy nie pobierał renty ustalonej na podstawie powyższych przepisów. Zatem J. J. (1) nie miał ustalonego prawa do renty za gospodarstwo rolne na podstawie ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o przekazywaniu gospodarstw rolnych na własność Skarbu Państwa za rentę i spłaty pieniężne. Tym samym, nie spełniona została w ocenie Sądu podstawowa przesłanka warunkująca przyznanie prawa do renty rodzinnej.

Decyzja organu rentowego w ocenie Sądu jest prawidłowa, a odwołanie podlegało oddaleniu, z mocy art. 477¹⁴ § 1 k. p. c.

Powyższy wyrok Sądu I instancji w całości zaskarżył wnioskodawca R. J. reprezentowany przez swojego opiekuna prawnego siostrę E. G.

Apelacja zarzuca:

naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. przepisu art. 29 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez jego błędne zastosowanie, oraz art. 19 – 22 w/w ustawy poprzez ich niezastosowanie, oraz zawiera wniosek o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie prawa do renty rodzinnej rolniczej od dnia 3 kwietnia 2015 r. ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez Sąd I instancji.

W uzasadnieniu stwierdzono, że ponieważ wniosek o sporną rentę złożono w roku 2015 zastosowanie mają przepisy aktualne tj. art. 29 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Ojciec wnioskodawcy pracujący w gospodarstwie rolnym od 16-go roku życia, powinien mieć ten okres zaliczony jako okres ubezpieczenia rolniczego i jako osoba całkowicie niezdolna do pracy w gospodarstwie rolnym z powodu choroby, spełniał warunki do nabycia prawa do renty rolniczej zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami. Dlatego zdaniem skarżącego spełnione zostały wszystkie warunki do ustalenia jego prawa, do renty rodzinnej po zmarłym ojcu.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jest bezzasadna i dlatego nie mogła odnieść zamierzonego skutku. Zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji jest prawidłowy i odpowiada prawu.

Sąd Okręgowy w sposób niewadliwy i niesporny ustalił stan faktyczny sprawy.

Powyższe ustalenia faktyczne Sąd Apelacyjny w całości podzielił i przyjął za własne. Spór dotyczył ustalenia prawa wnioskodawcy R. J. ur. (...) do renty rodzinnej z ubezpieczenia społecznego rolników po jego ojcu J. J. (1) zm. 30.01.1977 r. Rozpoznając wniosek o sporne świadczenie rentowe zgłoszony do KRUS 3.04.2015 r. wbrew zarzutom apelacji zarówno organ rentowy jak i Sąd Okręgowy w postępowaniu odwoławczym stosował art. 29 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, która jest obecnie obowiązującym aktem prawnym.

Wnioskodawca nie wykazał, aby jego zmarły ojciec J. J. (1) zgodnie z art. 29 ust. 1 pkt 1 powołanej ustawy był emerytem lub rencistą mającym ustalone prawo do emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia.

Sąd w oparciu o przepisy obowiązujące w chwili śmierci ojca wnioskodawcy tj. w dniu 30.01.1977 r. uzasadnił, że skoro ojciec wnioskodawcy za życia nie dokonał przekazania gospodarstwa rolnego na własność Skarbu Państwa (właścicielem tego gospodarstwa jest obecnie wnioskodawca) – to nie spełniał warunków do nabycia prawa do renty,

zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami ustawy z dnia 29 maja 1974. o przekazywaniu gospodarstw rolnych na własność Państwa za rentę i spłaty pieniężne (Dz. U. Nr 21, poz.118 ze zm.).

Ojciec wnioskodawcy nie był rolnikiem podlegającym ubezpieczeniom społecznym rolników ponieważ system tego ubezpieczenia w kształcie dzisiejszym, wówczas jeszcze nie funkcjonował. Składka na ubezpieczenie społeczne rolników obowiązywała dopiero od 1.07.1977 r, zaopatrzenie emerytalne od 1.01.1978 r. wprowadzone ustawą z dnia 27 października 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz. U. Nr 32, poz. 140 ze zm.).

Okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16- go roku życia (w okresie poprzedzającym oskładkowanie domowników) były traktowane jak okresy zaliczane do stażu ubezpieczeniowego rolników w uzupełnieniu do okresów wymienionych w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 1977 r. Podobnie jak obecnie w art. 20 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Z uwagi jednak na datę śmierci ojca wnioskodawcy (30.01.1977 r.), brak jest możliwości ustalenia jego hipotetycznego prawa do renty czy emerytury rolniczej na podstawie przepisów, które weszły w życie w okresie późniejszym.

Należy wskazać, że wnioskodawca występuje o ustalenie prawa do renty rodzinnej tj. świadczenia związanego ze śmiercią żywiciela, będącej obecnie ryzykiem objętym ochroną ubezpieczeniową.

Warunkiem ogólnym powstania prawa do renty rodzinnej jest określony status żywiciela w chwili jego śmierci. Status ten wyraża się ustalonym prawem do emerytury lub renty rolniczej lub spełnieniem wymogów do uzyskania jednego z tych świadczeń. Dlatego status ten ustala się na chwilę śmierci żywiciela w tym przypadku ojca wnioskodawcy. Niemożność ustalenia prawa zmarłego do emerytury lub renty rolniczej wyklucza możliwość przyznania prawa do renty rolniczej.

Przeprowadzone postępowanie i analiza stanu prawnego obowiązującego w dacie spełnienia ryzyka objętego obecnie ochroną ubezpieczenia społecznego rolników tj. w dniu 30.01.1977 r. wyklucza z przyczyn powołanych wyżej, ustalenie prawa zmarłego J. J. (2) do renty lub emerytury rolniczej, co z kolei wyklucza możliwość ustalenia prawa do renty rodzinnej z ubezpieczenia społecznego rolników dla wnioskodawcy.

Sąd Apelacyjny zatem podzielił ocenę prawną sprawy dokonaną przez Sąd pierwszej instancji.

Apelacja wnioskodawcy, jako pozbawiona uzasadnionych podstaw faktycznych i prawnych z mocy art. 385 k.p.c. podlega oddaleniu.